

EXATLON SERİSİ

YENİ NESİL
SORU BANKASI

7.
SINIF

SOSYAL BİLGİLER

EVRENSEL
İLETİŞİM
YAYINLARI

Copyright ©

Evrensel İletişim Yayın Dağıtım
San. Tic. Ltd. Şti.

Bu kitabın her hakkı
EVRENSEL İLETİŞİM LTD. ŞTİ.'e aittir.

Hangi amaçla olursa olsun, bu kitabın tamamının ya da bir kısmının, kitabı
yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi
ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması
yasaktır.

Genel Yayın Yönetmeni

Engin KARAPINAR

Yazar

Hasan ATAĞ

Dizgi - Tasarım

Mustafa ÖZKAN

Basım Yeri

Korza Basım

ISBN

978 – 625 – 7153 – 16 – 4

Zübeyde Hanım Mah. 655. Cad. No.: 15/A

Altındağ / ANKARA

Tel: (0312) 384 65 00 Faks: (0312) 384 61 00

email: evrensel@evrenseliletisim.com.tr

www.evrenseliletisim.com.tr

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden îlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan îlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyen dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaî bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE: BİREY VE TOPLUM	7
İnsandan İnsana Giden Yol-İletişimin Gücü	8
ETKİNLİK: İnsandan İnsana Giden Yol-İletişimin Gücü.....	18
Hızlı İletişim Güçlü Toplum-İletişim Özgürlüğü	24
ETKİNLİK: Hızlı İletişim Güçlü Toplum-İletişim Özgürlüğü.....	30
 2. ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS	 33
Beylikten Cihan Devletine.....	34
ETKİNLİK: Beylikten Cihan Devletine	50
İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın.....	56
ETKİNLİK: İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın	70
Avrupa’da Uyanış	74
ETKİNLİK: Avrupa’da Uyanış	84
Değişen Dünyada Değişen Osmanlı	88
ETKİNLİK: Değişen Dünyada Değişen Osmanlı	96
Seyyahların Gözüyle Osmanlı.....	100
ETKİNLİK: Seyyahların Gözüyle Osmanlı.....	104
 3. ÜNİTE: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	 107
Nereye Yerleşelim?.....	108
Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz	116
ETKİNLİK: Nereye Yerleşelim? / Tablo ve Grafiklerle Ülkemiz	124
İnsanlar, Yerler, Çevreler / Göç Hareketleri	132
Göç Hareketleri-Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü	136
ETKİNLİK: Göç Hareketleri-Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü.....	138
 4. ÜNİTE: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	 141
Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlerle	142
ETKİNLİK: Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlerle	146

Türk-İslam Bilginleri.....	148
ETKİNLİK: Türk-İslam Bilginleri	154
Avrupa'daki Bilimsel Gelişmeler/Özgür Düşüncenin Bilimsel Gelişmelere Katkısı	156
ETKİNLİK: Avrupa'daki Bilimsel Gelişmeler/Özgür Düşüncenin Bilimsel Gelişmelere Katkısı	162
5. ÜNİTE: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	165
Toprak Ana.....	166
Geçmişten Günümüze Üretim Araçları.....	172
ETKİNLİK: Toprak Ana / Geçmişten Günümüze Üretim Araçları	176
Sosyal Hayatta Vakıfların Yeri.....	180
ETKİNLİK: Sosyal Hayatta Vakıfların Yeri	186
Meslek Edindiren Kurumlar	188
Yeni Meslekler, Dijital Dünya	194
ETKİNLİK: Meslek Edindiren Kurumlar / Yeni Meslekler / Dijital Dünya	200
6. ÜNİTE: ETKİN VATANDAŞLIK	205
Demokrasinin Serüveni.....	206
ETKİNLİK: Demokrasinin Serüveni	212
Atatürk ve Demokrasi	216
ETKİNLİK: Atatürk ve Demokrasi.....	222
Anayasadan Gelen Güç	224
Daha Fazla Demokrasi	228
ETKİNLİK: Anayasadan Gelen Güç/ Daha Fazla Demokrasi	232
7. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR	235
Uluslararası İlişkilerimiz.....	236
Biz Konuksever Bir Milletiz	242
ETKİNLİK: Uluslararası İlişkilerimiz / Biz Konuksever Bir Milletiz	244
Dünyayı Biz Kurtaracağız.....	250
ETKİNLİK: Dünyayı Biz Kurtaracağız	256
CEVAP ANAHTARI	238

BİREY VE TOPLUM

1. ÜNİTE

**BECERİ
TEMELLİ
SORULAR**

**OKULA
YARDIMCI**

**KİLİT
BİLGİLER**

**MEB
MÜFREDATINA
UYUMLU**

**KONU
ÖZETİ**

KİLİT BİLGİ

İLETİŞİM BİR SANATTIR!

İletişim: Duygu, düşünce ve bilgilerin çeşitli yollarla başkalarına aktarılmasıdır.

İnsanlar iletişim konusunda diğer canlılara göre daha üstündürler. Çünkü insanlar konuşma, dinleme, isteklerini ve duygularını ifade edebilme ve karşısındakini anlayabilme becerilerine sahiptirler. Bu beceriler, insanlara, iletişimi geliştirme imkânı tanımıştır. İletişimin temelinde de etkileşim vardır.

1.

İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri

Konuşmacının sözünü kesmeden dinler.

.....

.....

.....

Verilen diyagramda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Dinlerken vereceği cevabı düşünür.
- B) Son sözü söylemek için çabalamaz.
- C) Dinlerken başka bir işle meşgul olmaz.
- D) Konuşmacının duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır.

2. Ben Dili;

- "Ben"le başlar veya "ben"le biter.
- Bireyin duygu ve düşüncelerini ortaya koyar.
- Anlaşmazlıkları azaltır, konuşan kişiyi rahatlatır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi "Ben dili" ile ilgili örnek bir cümle değildir?

- A) Bu sabah seni sınıfta görmeyince meraklandım.
- B) Sorumluluklarını yerine getirmediğin için çok üzülüyorum.
- C) Geç kaldığında işlerini yetiştiremeyeceğini düşünüyorum.
- D) Böyle bir tutumla hiçbir sonuca ulaşamazsın zaten.

3. Etkili iletişim kurmak çevremizdeki insanlarla ilişkilerimiz açısından çok önemlidir. İletişim sırasında bulunduğumuz ortamdaki eşyaları düzenleme şeklimiz, giysilerimiz de iletişimin bir parçasıdır. Sözlü iletişim sırasında içinde bulunduğumuz duygu durumuna ilişkin ses tonumuz, vücut hareketlerimiz, yüz ifadelerimiz, konuşmanın içeriği kadar etkili olabilir. Kimi zaman beden dilimiz, söyleyeceğimiz sözlerden daha fazla mesaj verir. Kullanacağımız ifadeleri bilinçli ve samimi bir şekilde aktarmamız, etkili iletişimde çok önemlidir.

Paragraftaki anlatımdan hareketle;

- I. İletişimi etkileyen birçok faktör vardır.
- II. Sözlü iletişimde beden dili çok önemlidir.
- III. Etkili iletişim kişinin gelişimine katkı sağladığı gibi topluma uyumunu da etkiler.

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

4. Günümüzde haberleşmenin yanında bilgiye ulaşmak da artık çok kolay. Elektronik postayla başlayan süreç, bazı kavramların önüne "e" konularak ticaret, alışveriş, bankacılık alanlarında farklı boyut kazandı. Artık insanlar, evlerinden e-ticarette uçak, otobüs biletlerini alıp alışveriş yapabiliyorlar. Kiralar, faturalar e-bankacılık sistemi ile evdeki bir bilgisayardan ödenebiliyor.

Metinde verilen bilgilerden yola çıkılarak;

- I. Teknolojik gelişmelerin insan hayatını kolaylaştırdığı,
- II. İnsanların internet aracılığıyla pek çok işlemi yapabildiği,
- III. Teknolojik gelişmelerin toplum içerisindeki birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirdiği

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

5.

Merve

Etkili iletişim, hem doğru dinlenmeye hem de doğru konuşmaya bağlıdır. Etkileyici konuşma ve etkin dinlenme yapabilmek için kitap okuma alışkanlığı kazanmalıyız. Okuduğumuz her kitap kelime dağarcığımıza yeni kelimeler ekler bu da insanın daha fazla kavramla düşünebilmesini, kendisini daha iyi ifade edebilmesini ve karşısındakini daha iyi anlayabilmesini sağlar.

Merve'nin anlattıklarından yolu çıkılarak;

- I. Doğru konuşmak ve dinlemek iletişimi etkiler.
- II. Kitap okumanın birçok faydası vardır.
- III. Kitap okuyan insanlar daha sağlıklı iletişim kurarlar.

çıkarımlardan hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

6. Olumlu iletişim; insanlar arasındaki iletişimi güçlendirir, insanların birbirlerini daha rahat anlamalarını sağlar. Günlük hayatımızda iletişimi olumlu etkileyen birçok ifadeyle karşılaşabiliriz.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi iletişimi olumlu etkileyici cümlelere örnek gösterilemez?

- A) Eğer sınıfını geçmek istiyorsan, kendine gelip derslerine çalışsan iyi olur.
- B) Bu konuda sana yardım edebilirim.
- C) Merhaba Ahmet Amca, nasılsınız?
- D) Sizi çok iyi anlıyorum, Allah size sabır versin.

KİLİT BİLGİ

Etkili iletişimde yapılması gereken davranışlar:

Empati kurmak

- Beden dilini etkili bir biçimde kullanmak
- Konuşurken karşımızdaki insanı başkalarıyla kıyaslamamak
- İnsanları yargılamadan konuşmak ve dinlemek
- Anlatmak istediklerimizi açık bir dille ifade etmek

KİLİT BİLGİ

İyi Bir Konuşmacının Özellikleri:

- Ne söylemek istediğini düşünür.
- Ses tonunu düzenler.
- Normal hızla konuşur.
- Karşısındaki kişinin yüzüne bakar.
- Bilgi sahibi olduğu ve önem verdiği konularda konuşur.
- Dinleyicilere dikkat eder.

1.

- Emir vermek
- Tehdit etmek
- Sürekli öğüt vermek
- Empati kurmak
- Açık sözlü olmak
- Alay etmek

Panoda verilenlerden kaç tanesi iletişimi olumsuz etkileyen tutum ve davranışlar arasında yer alır?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6

2. **Gözde:** Bugün annemle sinemaya gideceğiz.

Tuğçe: Yarın çok önemli bir sınavım var.

Gözde: Hangi filme gitsek acaba?

Tuğçe: Eminim bu sınavdan en yüksek notu ben alacağım.

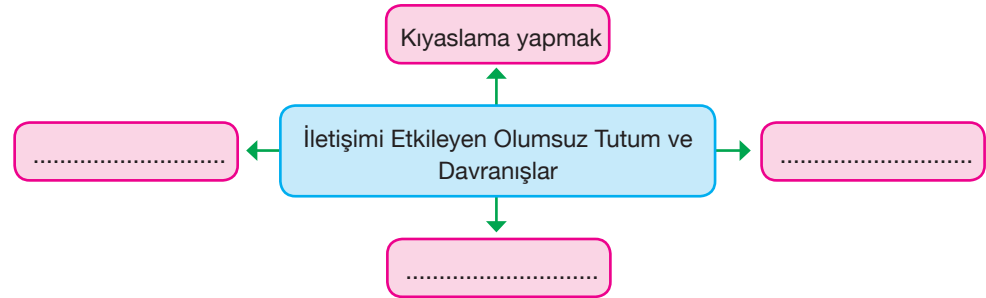
Gözde: Sen, beni dinlemiyorsun.

Tuğçe: Asıl sen, beni dinlemiyorsun.

İki öğrenci arasında geçen bu diyalogdan yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gözde, Tuğçe'yi anlamak için empati kurmaktadır.
 B) Tuğçe, Gözde'ye göre daha anlayışlıdır.
 C) Gözde hak ve sorumluluklarını bilmektedir.
 D) Olumsuz bir iletişim örneği sergilenmiştir.

3.

Verilen şemada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi yazılamaz?

- A) Empati kurmak
 B) Tehdit etmek
 C) Emir vermek
 D) Ön yargılı yaklaşmak

4.

Hacivat

Aman, Karagöz, niçin bu kadar öfkeleniyorsun? Ben sadece konuşma-ya geldim.

Masa ile tartışmaya mı geldin?

Karagöz

Hacivat

Canım, öyle değil. Seninle biraz sohbet etmeye geldim.

Bırak, Hacivat, bırak! Ne sen sor, ne ben söyleyeyim. Başıma ge-lenleri bilemezsin.

Karagöz

Hacivat

Hayrola, kardeşim ne oldu?

Ne olacak, gazeteci oldum be!

Karagöz

Hacivat

Eline ayağına yakışır ya!

Vay beğenmedin mi? Ben kimden aşağı kalırım?

Karagöz

Hacivat

Yok a canım, ben sana çok demedim lakin gazeteciler okuma yazma bilir. Sende okumak yazmak hak getire!

Laf be! Gazeteci olmak için okumak yazmak mı lazım?

Karagöz

KİLİT BİLGİ

İyi Bir Dinleyicinin Özellikleri:

- Yüzünü konuşmacıya döner.
- Konuşmacının gözlerine bakar.
- Konuşmacının sözünü kesmez.
- Konuşmacının duygularını önemser.
- Konuşmacının sözlerine dikkat eder.

Yukarıda verilen diyalogdan yola çıkılarak;

- Hacivat ve Karagöz arasında sağlıklı bir iletişim yoktur.
- Karagöz, Hacivat'a alay etmektedir.
- Bireyler arasında iletişimi etkileyen birçok faktör vardır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II.   B) I ve III.   C) II ve III.   D) I, II ve III.

KİLİT BİLGİ

İletişimi olumsuz etkileyen bazı sorunlar vardır.

Bunların bazıları konuşmacıdan bazıları da dinleyiciden kaynaklanmaktadır.

Konuşmacıdan Kaynaklı Sorunlar

- İyi hazırlanmamış konuşma metni
- Eksik bilgi ve mesaj verme
- Yanlış anlaşılmaya neden olacak ifadeler kullanma
- Aynı ses tonu ile sıkıcı konuşma
- Dinleyiciye karşı ön yargılı olma
- Dinleyicinin seviyesine uygun konuşmama

1.

İletişim kurmanın birden fazla yolu vardır ve iletişiminizi sağlayan çok sayıda araç mevcuttur.

İletişim kurarken içinde bulunduğumuz ortama ve duruma göre doğru yöntem ve araçlar tercih etmeliyiz.

Sözlü iletişim; beden hareketleri, jestler, mimikler, ses tonu, fiziksel görüntü ve kıyafetler gibi sözel olmayan çok unsuru içermektedir.

Etkili iletişim kurmak çevremizdeki insanlarla ilişkilerimiz açısından çok önemlidir.

Etkili iletişim kişinin gelişimine katkı sağladığı gibi topluma uyumunu da etkiler.

Yukarıdaki tabloda verilen bilgilerden doğru olanların sonuna (D), yanlış olanların (Y) yazılacaktır.

Buna göre, doğru değerlendirme aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yapılmıştır?

A)

D
D
Y
Y
Y

B)

Y
D
D
Y
D

C)

D
D
Y
D
D

D)

D
D
D
Y
Y

2.

Arkadaşlar! Etkili dinleyebilmek için neler yapmalıyız?

Yiğit

Dinleme davranışının, konuşanda ne gibi etki oluşturacağını farkında olmalı ve ona göre dinlemeliyiz.

Salih

Dinlerken empati kurmalıyız, bireyin anlattıklarına onun bakış açısıyla bakmalıyız.

Dinlerken "Evet, anlıyorum..." gibi ifadeleri veya vücut dilimizi kullanarak karşıımızdaki kişiyi anladığımızı ona hissettirmeliyiz.

Şeyma

Karşıımızdaki kişiyi sabırla dinlemeli, sıkılgan tavırlar içine girmemeliyiz.

Tuğba

Yukarıdaki diyalogda öğretmenin sorusuna hangi öğrenciler doğru cevap vermişlerdir?

- A) Yiğit ve Salih
- B) Salih ve Şeyma
- C) Şeyma ve Tuğba ve Yiğit
- D) Yiğit, Salih, Şeyma ve Tuğba

3.

"Ayça'nın öğretmeni, öğrencilere sosyal bilgiler dersinde kullanılmak üzere bir harita yapmalarını ödev olarak verir. Ayça bütün bir hafta boyunca uğraşır ve güzel bir harita çizer. Ertesi hafta sevinçle haritasını okula götürüp arkadaşlarıyla paylaşmak ister. Haritasını yanına alıp kardeşi Cansu ile birlikte yola koyulur. Yolda giderken üst sınıflarda okuyan bir arkadaşıyla karşılaşır. Arkadaşı elindekinin ne olduğunu sorar. Ayça da harita diye karşılık verir. Arkadaşı, haritaya bakar ve çok emek vermişsin çok güzel olmuş, der. Ben de geçen yıl senin gibi çok çalışarak böyle bir harita yapmıştım ama yolda gelirken yağmur yağıyordu ve elimden kayıp suya düştü. Ayça, bu durumu Duyunca birden çok üzülür ve arkadaşını teselli eder. Aynı durum benim başıma gelse ne yaparım diye düşünür. Çünkü kendisi de bu haritaya çok emek vermiştir. Arkadaşı Ayça'da teşekkür ederek yanlarından ayrılır. Cansu, Ayça'ya dönerek, "Abla niye bu kadar üzülдің senin haritana bir şey olmadı ki!" der. Ayça, "Evet ama ben kendimi onun yerine koydum ve benim başıma böyle bir şey gelseydi ne yaparım diye düşündüm. Bu yüzden çok üzülüm..." der.

Bu metinde iletişimi olumlu etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Empati kurmak
- B) Göz teması kurmak
- C) Jest ve mimikleri kullanmak
- D) Yargılamadan, suçlamadan dinlemek

4.

Verilen görselden yola çıkılarak Mustafa Kemal Atatürk ile ilgili;

- I. İyi bir dinleyicidir.
- II. İnsanlar arasındaki iletişime önem verir.
- III. Bireysel çıkarlarını toplumsal çıkarlarından daha üstün tutar.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) I ve III.
- D) II ve III.

5.

Başkalarıyla iyi iletişim kurabilmek için kişilere olumlu yaklaşmalı ve nazik davranmalıyız. Başkalarına karşı ön yargısız olmak, onları dikkatle dinlemek, onlara karşı empati kurmak olumlu iletişim kurmamıza yardımcı olabilir. Karşımızdaki kişi bizden ne kadar farklı olursa olsun iyi iletişim kurabilmek için ona saygı duymalı, söylediklerini can kulağıyla dinlemeli, mimik ve jestlerine dikkat etmeliyiz.

Metinde verilen bilgilerden yola çıkılarak;

- I. Dinlemek olumlu iletişim kurmanın ön koşullarından biridir.
- II. Ön yargılı olmak olumlu iletişimi engelleyen faktörlerden biridir.
- III. Olumlu iletişim kurmamızı sağlayan birçok faktör vardır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II.
- B) I ve III.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

KİLİT BİLGİ

Dinleyiciden Kaynaklı Sorunlar

- Dikkatsiz dinleme
- Bilgi eksikliği
- Ön yargılı dinleme
- Geri bildirim yapmama
- Yetersiz algılama, yanlış yorumlama
- Soru sormama

KİLİT BİLGİ

İletişim kurmanın çeşitli yolları vardır ve iletişimimizi sağlayan çok sayıda araç mevcuttur. Kullandığımız yöntem ve araçlara göre iletişim sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim olmak üzere üçe ayrılır.

Sözlü İletişim:

- Konuşarak kurduğumuz iletişimidir.
- Yüz yüze veya telefonla yaptığımız görüşmelerde kullanırız.

Yazılı İletişim:

- Yazıyı kullanarak gerçekleştirdiğimiz iletişimidir.
- Yazılı iletişime örnek olarak mektuplar, faks mesajları örnek gösterilebilir.

Sözsüz İletişim:

- Beden hareketleri, jestler, mimikler, ses tonu, fiziksel görünüşü ve kıyafetler gibi sözel olmayan birçok unsuru içermektedir.

1.

İletişim insan yaşamının her alanında vardır.

Empati kurmak iletişimi zorlaştıran bir davranıştır.

Karşımızdaki kişiye ön yargıyla yaklaşmak aramızdaki iletişimi olumsuz etkiler.

İletişimi olumlu ya da olumsuz etkileyen birçok faktör vardır.

Yazmak birbirimizle ve çevremizle iletişim kurmamızın en kolay yoludur.

Yukarıdaki tabloda verilen bilgilerden doğru olanların sonuna (D), yanlış olanların (Y) yazılması gerekir.

Buna göre, doğru değerlendirme aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yapılmıştır?

A)

D
Y
D
Y
D

B)

Y
D
Y
D
Y

C)

D
Y
D
D
Y

D)

D
Y
Y
D
D

2.

Buna göre;

- Dinlemek, olumlu iletişimin önemli unsurlarından biridir.
- Bireyler konuştuklarında sözlerine dikkat etmelidirler.
- Bilge insan nerede, ne zaman ve nasıl konuşmasını ve dinlemesini gerektiğini bilen bir insandır.

Çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II.

B) I ve III.

C) II ve III.

D) I, II ve III.

3.

Selam Ver

Yola çıkınca her sabah,
Bulutlara selam ver,
Taşlara, kuşlara,
Atlara, otlara
İnsanlara selam ver.
Ne görürsen selam ver.
Sonra çıkarıp cebinden aynanı bir se-
lam da kendine ver,
Hatırın kalmasın el gün yanında...

Üstün Dökmen

Doğan Cüceloğlu, Yeniden İnsan İnsana s. 11

Panoda verilen şiirde aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Ön yargısız iletişim
- B) Yardımlaşma ve dayanışma
- C) Empati kurmak
- D) Beden dili

4.

Sen dili;

- "Sen"le başlar veya "sen"le biter.
- Yargılayıcı, eleştirici ve suçlayıcı olabilir.
- Öfke, kızgınlık duyguları taşıyabilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi "Sen dili"ne örnek bir cümle olamaz?

- A) Sürekli telefonla oynuyorsun.
- B) Hiçbir zaman yemeğini bitirmiyorsun.
- C) Benimle her zaman yüksek sesle konuşuyorsun.
- D) Derslerine yeterince çalışmaman beni kaygılandırıyor.

KİLİT BİLGİ

İletişim yalnızca sözel iletişimden ibaret değildir. Bedenin duruş biçimi, jest (el, kol ve baş hareketleri), mimik (yüz ifadeleri), giyim, göz teması, duruş mesafesi gibi sözel olmayan iletişim kanallarını doğru kullanmak etkili iletişim için gereklidir.

İletişime geçtiğimiz anda beden dilimiz karşımızdaki kişiyi olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir. Konuşmacının bıraktığı ilk izlenim önemlidir. Bu yüzden beden dilini doğru kullanmak gerekir.

Ses tonumuz kullandığımız kelimelere farklı bir anlam katabilir. Konuşmada geçen cümlelerin duygu yönü ses tonu ayarlanarak verilebilir. Türkçeyi etkili kullanmak ve güzel konuşmak isteyenlerin kelimelerin vurgularına çok dikkat etmeleri gerekmektedir. Sesin kuvvetliliği veya zayıflığı, alçaklığı veya yüksekliği dinleyicinin her zaman ilgisini uyandırır.

KİLİT BİLGİ

Sen Dili

- "Sen"le başlar veya "Sen"le biter.
- Yargılayıcı, eleştirici ve suçlayıcı olabilir.
- Öfke, kızgınlık duyguları taşıyabilir. Emredici olabilir.

1.

Bugün okuldan geldikten sonra derslerde öğrendiklerimi tekrar ettim. Bulduğum ilk fırsatta resim yapmaya başladım. İşte tam bu sırada kardeşim yanıma geldi. "Canım çok sıkılıyor, top oynamaya çıkalım mı?" dedi. Ben ise onu duymamazlıktan geldim. O, canının sıkıldığını söylerken yüzüne bile bakmadım. Tekrar dışarı çıkmayı teklif edince ona "Git başımdan!" dedim. Ben böyle sert davranınca kardeşim sinirlendi. Bana yüksek bir ses tonuyla tehdit edencesine bir şeyler söyledi. Hızla odadan çıktı. Bu sırada sesimizi duyan annem yanıma geldi, kardeşimi de odaya çağırdı. Bize neden gürültü yaptığımızı sordu. Ben de kardeşim de birbirimize fırsat vermeden kendimizi savunuyor ve kızgınlıkla birbirimizi suçluyorduk. Sustuğumuz bir anda annem söze başladı. Öncelikle sakın ve sessiz olmamızı istiyorum, dedi. Kardeşime ve bana sırayla söz hakkı verdi. Saygı ve sevgi içerisinde dikkatli dinleyince zaten büyük bir sorunumuzun olmadığını farkına vardık. İkimiz de hatalı davranmış ve birbirimize haksızlık etmiştik. Bunu fark edince sorun çözüldü.

Metindeki anlatımdan yola çıkılarak iki kardeş arasındaki iletişimi etkileyen tutum ve davranışlar arasında;

- Etkin dinlememek,
- Göz teması kurmamak,
- Saygı göstermemek

verilenlerden hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I.   B) I ve II.   C) I ve III.   D) I, II ve III.

2.

İletişim sırasında bulunduğumuz ortamdaki eşyaları düzenleme şeklimiz, giysilerimiz iletişimin bir parçasıdır.	
Etkili iletişim, kişinin gelişimine katkı sağladığı gibi topluma uyumunu da etkiler.	
İnsanlarla iletişim kurmak sadece yazı yoluyla mümkündür.	
Konuşurken sesimizin tonunun sürekli aynı düzeyde olması dinleyicinin dikkatinin dağılmasına neden olur.	
Sözlü ve yazılı iletişimin en önemli unsuru dildir.	

Yukarıdaki tabloda verilen bilgilerden doğru olanların sonuna (D), yanlış olanların sonuna (Y) yazılacaktır.

Buna göre, doğru değerlendirme aşağıdaki seçeneklerin hangisinde yapılmıştır?

- A)

Y
D
Y
D
Y
- B)

D
D
Y
D
D
- C)

D
D
Y
Y
Y
- D)

D
Y
Y
D
D

3. Etkili iletişimi olumsuz etkileyen bazı sorunlar vardır. Bu sorunlardan bazıları konuşmacıdan kaynaklanmaktadır bazıları da dinleyiciden kaynaklanmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi konuşmacıdan kaynaklı sorunlardan biri değildir?

- A) İyi hazırlanmamış konuşma metni
- B) Eksik bilgi ve mesaj verme
- C) Yetersiz algılama, yanlış yorumlama
- D) Yanlış anlaşılmaya neden olacak ifadeler kullanma

4. Nazlı, bu sabah yeni taşındıkları mahalledeki bakkala alışveriş yapmak için gitti. Fakat bakkalcının asık suratlı vurdumduymaz olduğunu fark etti. Selam verdikten sonra neler alacaklarını söyledi. Fakat bakkalci ellerindeki ürünleri raflara diziyo ve Nazlı'nın söylediklerini hiç dikkate almıyordu. Nazlı bu duruma çok üzölmüştü.

Metindeki anlatımdan hareketle aşağıdaki yargılarından hangisi söylenebilir?

- A) Olumsuz tutum ve davranışların iletişimi zorlaştırdığı
- B) Jest ve mimiklerin olumlu iletişimde daha çok belirleyici olduğu
- C) Empati kurmanın etkili iletişimde önemli bir unsur olduğu
- D) Konuşmaya dayalı iletişimlerin her zaman başarısız olduğu

5.

Ben ders anlatırken kendi aranızda konuşmamanız gerekir. Konuştuğunuz zaman bildiklerimi size aktarmakta zorluk çekiyorum. Bu durum beni çok üzüyor.

Zehra Öğretmen'in bu konuşmasında kullandığı iletişim dili aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ben dili
- B) Sözsüz
- C) Sen dili
- D) Empati

6. İnsanın kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak onun duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlamaya çalışmasına empati denir.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerin hangisinde empati söz konusudur?

- A) Gelmemek için bu kadar direnmenin nedeni nedir?
- B) Senin yerinde olsaydım, bu konuda ben de aynısını yapardım.
- C) Odanı düzenli ve temiz tutman çok zor olmasa gerek.
- D) Üzölme her şeyde bir hayır vardır arkadaşım.

KİLİT BİLGİ

Ben Dili

- "Ben"le başlar veya "ben"ile biter.
- Bireyin duygu ve düşüncelerini ortaya koyar.
- Anlaşmazlıkları azaltır.
- Konuşan kişiyi rahatlatılır.

A) Aşağıdaki tabloda verilen ifadelerden doğru olanların sonuna (D), yanlış olanların sonuna (Y) yazalım.

1.	Toplumsal varlık olan insanlar bir arada yaşamanın gereği olarak birbirleriyle etkileşim hâlinindedir.	
2.	İyi bir konuşmacı jest ve mimikleri yerinde ve zamanında kullanmaya önem verir.	
3.	Beden dili, duygu ve düşüncelerin, yüz ifadesi beden duruşu, el, kol ve baş hareketleriyle vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimidir.	
4.	İletişimi etkin bir şekilde sürdürmek için sözel olan ve sözel olmayan mesajlar uyum içinde olmalıdır.	
5.	Beden dili kültürden kültüre farklılık göstermez.	
6.	Empatinin gerçekleşebilmesi için o kişinin bakış açısını, dünyasını, düşüncelerini doğru anlamamız, yüz ifadelerini ve beden dilini kullanarak onu anladığımızı ifade etmemiz gerekir.	
7.	Günlük yaşamda insanların birbirini anlayabilmesi için empati kurmaları gerekir.	
8.	Başkalarına duygu ve düşüncelerimizi sözel olarak iletirken cümleler çoğu zaman "sen" ya da "ben" diye başlar.	
9.	Beden dili sadece işitme engellilerin kullandığı sözsüz iletişim şeklidir.	
10.	Ben dilinde, birey karşılaştığı davranış ve durumlar karşısında bireysel tepkisini, kendi duygu ve düşüncelerini açıklayan ifadelerle anlatır.	
11.	Belirli bir sosyal çevrede yaşayan insanlar, farkında olsunlar veya olmasınlar birbirleriyle iletişim hâlindedirler.	
12.	Sağlıklı iletişim becerelerinin geliştirilmediği toplumlarda sorunları çözmek için başlatılan iletişim çatışmaya da dönüşebilir.	
13.	Çevremizde olup bitenleri anlamak ve kendimizi çevremizdekilere anlatabilmek için iletişim kurarız.	
14.	Konuşmamız, susmamız, yüz ifadelerimiz, oturuş biçimimiz iletişim kurmak için yaptığımız bazı davranışlardır.	
15.	İletişim kurarken içinde bulunduğumuz ortama ve duruma göre doğru yöntem ve araçlar tercih etmeliyiz.	
16.	Sözsüz iletişim, sözlü iletişimin niteliğini etkilemez.	
17.	Etkileyici konuşma ve etkin dinleme yapabilmek için kitap okuma alışkanlığı kazanmalıyız.	

B) Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri kutucuklarda verilen kelime ya da kelime gruplarından uygun olanları ile tamamlayalım.

Empati

Dil

Ben dili

Jest

Konuşmak

Mimik

Sen dili

İletişim

Etkili iletişim

Beden dili

Yazılı iletişim

Sözlü iletişim

1.	..... duygu, düşünce veya bilgilerin çeşitli yollarla başkalarına aktarılmasıdır.
2.	..... duygu ve düşüncelerin yüz ifadesi, beden duruşu, el, kol ve hareketleri vb. yollarla anlatıldığı iletişim biçimidir.
3.	Bireyin kabul edilemeyen davranışları karşısında suçlayıcı, yargılayıcı, eleştirici mesajlar içeren dile "....." denir.
4.	..... kendimizi karşıımızdaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakmaktır.
5.	..... ve ..... iletişimin beden dilini destekleyen öğelerindendir.
6.	..... konuşarak kurduğumuz iletişim türüdür.
7.	Karşıımızdaki kişinin kabul edilmeyen davranışları karşısında yaşadığımız duyguları dile getiren suçlayıcı ve değerlendirci olmayan mesajları içeren dile ise "....." denir.
8.	..... kurmak çevremizdeki insanlarla ilişkilerimiz açısından çok önemlidir.
9.	..... birbirimizle ve çevremizle iletişim kurmamızın en kolay yoludur.
10.	Sözlü ve yazılı iletişimde en önemli unsur ..... dir.

C) Aşağıdaki şemada boş bırakılan yerleri uygun bir şekilde tamamlayalım

